

Sukupuolitietoisuus osana AURORA-hankkeen kehittämistyötä

TEKSTI | Karoliina Nikula

Laurea on mukana AURORA-hankkeessa, jossa tavoitteena on resilienssin lisääminen ilmastonmuutoksesta aiheutuvia terveysriskejä vastaan. Laurean vastuulla hankkeessa on erityisesti etiikkaan liittyvä työ. Kerron tässä artikkelissa, miten olemme hankkeen alussa työstäneet sukupuoleen (gender) liittyvä eettistä ajattelua hankkeessa.

Kuva: Tino / Adobe Stock (Laurean Education-lisenssi)

Osana AURORA-hanketta ([Aurora project](#) / [Climate Resilience](#) / [Auroraclima](#)) olemme hankkeen alussa hahmotelleet sukupuolidimensiosuunnitelman (Gender Dimension Plan). Jäsensimme hankkeessa sukupuoleen liittyvän lähestymistavan perustuvan seuraaviin kolmeen elementtiin:

- Kunkin kumppaniorganisaation olemassa olevat sukupuolten tasa-arvosuunnitelmat (Gender Equality Plan, GEP).
- Yleisesti tunnetut GEP-periaatteet
- Nelivaiheinen eettisen toiminnan malli eettisen ajattelun harjoittamiseen

Valitsemamme lähestymistavan ydinfilosofian voi kuvata korostavan kunkin hanketoimijan henkilökohtaista eettistä pohdintaa. Henkilökohtaista pohdintaa ei voida ulkoistaa, vaan sitä on harjoitettava yksilöllisesti projektin eri vaiheissa, hankkeen eri tehtävissä. Tämä on välttämätöntä myös kulttuuristen ja paikallisten näkökohtien huomioimiseksi.

Sukupuoli (gender) määritellään sosiaalisesti ja kulttuurisesti, erotuksena biologisesta sukupuolesta (Tieteen termipankki 2025). Sukupuolidimensiosuunnitelmalla tarkoitamme hankkeessa hanketoimijoiden yhteistä jaettua ymmärrystä sukupuoleen liittyvistä näkökohdista ja eri ulottuvuuksista. Samalla tunnustamme ja olemme tietoisia, että konsortion kumppaneilla voi olla erilaisia GEP:ä kansallisella ja paikallisella tasolla.

Projektitiiminä ymmärrämme, että myös yksilöillä voi olla erilaisia henkilökohtaisia näkemyksiä sukupuolesta (gender) ja sen suhteesta (biologiseen) sukupuoleen. Projektitiiminä AURORA:ssa näkemyksemme perustuvat tutkimukseen, samalla kunnioitamme erilaisia näkökulmia ja ymmärrämme ihmisten tulevan erilaisista kulttuurisista taustoista, mikä voi vaikuttaa heidän käsitykseensä sukupuolesta.

Edistämme hankkeessa avointa keskustelua sukupuoleen liittyvistä kysymyksistä, kuten myös muista projektin eettisiin aiheisiin liittyvistä kysymyksistä. Sukupuoli ja sen vaikutukset ovat eettisten pohdintojemme keskiössä projektin toiminnan aikana. Tavoitteenamme on edistää yhtäläisiä mahdollisuuksia kaikille sukupuolille ja kiinnittää huomiota sukupuoleen hankkeen eri vaiheissa ja toiminnoissa.

Kohti sukupuolitietoista projektityötä: GEP-periaatteet AURORA-hankkeessa

Useilla konsortiomme partnereilla on oma organisaatiokohtainen GEP. Olemme hankkeessa lähteneet liikkeelle siitä, että suurimmalla osalla kumppaneista on jo perustiedot GEP-periaatteista ja -vaatimuksista. Sovellamme näitä periaatteita AURORA-projektissa siten, että jokaisen kumppanin on varmistettava, että kaikki projektitiimin jäsenet ovat tietoisia paikallisesta GEP:stä. Konsortiona aiomme myös oppia toistemme GEP:istä ja olemmekin jakaneet olemassa olevat GEP partnereiden kesken.

Horisontti Eurooppa -ohjelma edellyttää hakijoilta sukupuolten tasa-arvosuunnitelmaa (GEP) rahoituksen saamiseksi (Equal4Europe). Yleisesti tunnetut ja suositellut GEP:n periaatteet sisältävät seuraavat neljä kohtaa, joihin AURORA-projekti on sitoutunut:

- Asiakirja on julkisesti saatavilla organisaation verkkosivuilla (tämä artikkeli tukee myös asiakirjassa linjattujen asioiden julkisuutta)
- Osoitamme resursseja sukupuolinäkökulman työhön projektina
- Keräämme sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja ja seuraamme sukupuolinäkökulman edistymistä projektin aikana, kuten paikallisissa toiminnoissa ja tutkimusaloitteissa
- Lisäämme sukupuolitietoisuutta ja järjestämme koulutusta sukupuolispesifisestä ajattelusta työpajojen ja viestinnällisten toimenpiteiden avulla.

Sovellamme näitä periaatteita sukupuolinäkökulmasuunnitelmassamme AURORA-projektissa: Asiakirja, jossa olemme linjanneet työtämme, on julkinen. Osoitamme resursseja sukupuolinäkökulman työhön erityisesti yhdessä työpaketissa (WP1), mutta myös jokaisen kumppanin toimesta koko projektin ajan. Jokainen hankkeen työpaketti kerää tietoja järjestettävistä työpajoista myös sukupuolen näkökulmasta. Järjestämme koulutusta eettisen ajattelun mallista keväällä 2025 pidettävässä työpajassa ja myöhemmissä Laurean johtamissa työpaketin kokouksissa.

Koulutamme projektihenkilöstöä ja toivotamme myös konsortion ulkopuoliset kumppanimme ja sidosryhmät tervetulleiksi työpajaan. Koulutus sisältää sukupuolitietoisuusosaamista, erityisesti eettisen ajattelun mallin taitojen osalta. Pyrimme koulutuksella kehittämään eettistä herkkyyttä ja tietoisuutta kaikilla osallistujilla, mikä mahdollistaa sukupuoleen liittyvien kysymysten paremman käsittelyn ja analysoinnin. Tämä varmistaa, että projektihenkilöstö voi huomioida sukupuolinäkökulmat tehokkaammin ja pysyä tietoisena sukupuoleen liittyvistä haasteista projektin aikana.

Miten jäsentää sukupuolitietoisuuden kompetensseja?

Kaikkein tärkein osa oikeastaan mitä tahansa eettistä toimintaa, joita sekä GEP että sukupuolinäkökulmasuunnitelma edellyttävät, on kyky itsenäiseen eettiseen ajatteluun. Sovellamme hankkeessa tähän eettisen toiminnan mallia (Rest et al., 1999; Juujärvi et al., 2007), jonka osat ovat seuraavat:

- Moraalinen / eettinen herkkyyys
- Eettinen arviointi ja ongelmanratkaisu
- Eettinen motivaatio
- Eettinen toimeenpanotaito

Eettinen herkkyyys viittaa kykyyn tunnistaa eettisiä ongelmia jokapäiväisessä elämässä ja monimutkaisissa tilanteissa. Kun moraalinen ongelma on tunnistettu, henkilön on päätettävä, mikä toimintatapa olisi oikea. Moraalinen ongelmanratkaisu sisältää ennakkopäätösprosessin, jossa harkitaan eri vaihtoehtoja. Eettinen motivaatio syntyy, kun henkilö tekee mielestään oikean päätöksen eettisesti haastavassa tilanteessa ja toimii sen mukaisesti (Juujärvi et al., 2007, 21-27). Rest, Narvaez, Bebeau, ja Thoma (1999) määrittelevät eettisen toimeenpanon kyvyksi toimia rohkeasti ja moraalisten periaatteiden mukaisesti, jopa paineen alla.

AURORA-projekti kehittää mukana olevien henkilöiden eettisiä taitoja, joita voidaan soveltaa ja hyödyntää vielä projektin päättymisen jälkeenkin. On tärkeää huomata, että etiikka sekä sukupuolten tasa-arvo- ja sukupuolinäkökulmasuunnitelmat eivät ole vain rasti ruutuun - tyyppisiä asioita, vaan jatkuvia, dynaamisia prosesseja.

Sukupuoleen liittyvät eettiset kysymykset:

Laurean tuki ja yhteistyö hankkeessa

Laureassa on pitkä kokemus projektien etiikkaan liittyvästä työstä (esim. SHAPES -hanke). Laureassa (etiikkaan liittyvän työpaketin vetäjä) autamme kumppaneita kehittämään eettistä ajatteluaan ja sukupuolinäkökulman huomioimista. Tarjoamme tukea tarvittaessa koko projektin ajan. Huhtikuussa 2025 järjestetämme työpajan, jossa käsitellään kumppaneiden esiin nostamia sukupuoleen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi työpaketin johtajana Laurea tukee kumppaneita mahdollisten sukupuoleen liittyvien ongelmien ratkaisemisessa koko projektin ajan. Eettisiä haasteita on mahdollista raportoida työpaketin johtajalle koko ajan.

On kuitenkin tärkeää muistaa, että etiikkaan ja sukupuoleen liittyviä kysymyksiä ei voida ulkoistaa; ne on usein ratkaistava paikallisesti siinä kontekstissa, jossa haaste ilmenee.

Mikä hanke?

AURORA – Demonstrating Transformative Solutions to Empower Climate Resilience Towards Improved Public Health Status in the EU Boreal Region – hankkeen tavoitteena on resilienssin lisääminen ilmastonmuutoksesta aiheutuvia terveysriskejä vastaan. Hankkeessa tuotetaan aineistoa ja työkaluja, jonka tuloksena syntyy erilaisille päättäjille suunnattu päätöksenteon tukijärjestelmä ilmastonmuutoksen terveysvaikutuksien huomioimiselle. Laurean vastuulla hankkeessa on erityisesti etiikkaan liittyvä työ. Teksti perustuu hankkeen sukupuolidimensiosuunnitelmaan (Gender Dimension Plan), jonka Laurea on laatinut.

Lähteet

- Horizon Europe Guidance 2021. Horizon Europe guidance on gender equality plans. EU publications. Available: [Horizon Europe guidance on gender equality plans – Publications Office of the EU](#)
- Equal for Europe Consortium 2021. Gender equality plans. Available: [Gender Equality Plan for \[institution\]](#)
- European Commission 2020. Gender Innovations. How inclusive analysis contributes to research and innovation: policy review. Available: [Gendered innovations 2 – Publications Office of the EU](#)
- European Institute: Gender Equality in Academia and Research – GEAR tool. Available: [What is a Gender Equality Plan | European Institute for Gender Equality](#)
- Juujärvi, S., Myrsky, L. & Pessa, K. 2007. Eettinen herkkyyden ammatillisessa toiminnassa. Helsinki: Tammi.
- Laurea. AURORA. [Demonstrating Transformative Solutions to Empower Climate Resilience Towards Improved Public Health Status in the EU Boreal Region – Laurea-ammattikorkeakoulu](#)
- Rest, J. R., Narvaez, D., Bebeau, M. J. & Thoma, S. J. 1999. Postconventional moral thinking: A neoKohlbergian approach. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- SHAPES -hanke. 2019. Uutinen Laurea verkkosivuilla. <https://www.laurea.fi/en/current->

topics/news/shapes-project-launched-harnessing-digital-services-to-support-the-well-being-of-ageing-individuals/ luettu 24.3.2025

- Tieteen termipankki 5.3.2025: Kirjallisuudentutkimus: gender. (Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:gender>.)

URN <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025032420321>

Karoliina Nikula

karoliina.nikula(at)laurea.fi
yliopettaja

etiikka

GEP

Hanketyö